

Brzezińska, Jadwiga

Historia farmacji w 2009 roku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 55/2, 245-249

2010

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

HISTORIA FARMACJI W 2009 ROKU

Dzieje polskiej farmacji, aptekarstwa i farmacji naukowej, działalność wybitnych farmaceutów – to dziedzina wiedzy, która czeka na pełne pasji odkrywanie, dokumentowanie i przypominanie współczesnym pokoleniom.

Zadaniem tym zajmuje się Zespół Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, który zrzesza ok. 250 historyków farmacji i sympatyków tej dziedziny wiedzy. Historycy farmacji, członkowie PTFarm mają swoje Sekcje terenowe przy 14. Oddziałach PTFarm; 11. listopada 2009 reaktywowano 15. Sekcję Warszawską, której przewodniczącym został dr Kazimierz Radecki. Zespół Sekcji Historii Farmacji, którego przewodniczącym jest dr Jan Majewski, integruje wszystkich historyków farmacji, reprezentuje ich w międzynarodowych organizacjach historii farmacji, inspirowane różne imprezy historyczne, utrzymuje kontakt z historykami za granicą.

W 2009 r. odbyły się następujące imprezy historyczne:

Międzynarodowy Kongres Historii Farmacji w Wiedniu (16–19.09.2009)

W Kongresie tym wzięło udział 5 historyków farmacji z Polski, którzy wygłosili 4 referaty i przedstawili 1 poster. Mianowicie doc. dr hab. Iwona Arabas referowała syberyjskie badania wybitnego polskiego florysty, Ferdynanda Karo (1845–1927), dr hab. Zbigniew Bela przedstawił kalendarze farmaceutyczne wydawane przez Muzeum Farmacji w Krakowie, dr Jadwiga Brzezińska omówiła początki i rozwój fabryki farmaceutycznej w Kołobrzegu, doc. dr hab. Anita Magowska z Poznania mówiła o piwie jako napoju wytwarzanym przez aptekarzy w XVII do XIX w. W sesji posterowej dr Jan Majewski z Poznania zaprezentował plakat poświęcony ilustracjom motywów śmierci i tańca śmierci, znajdujących się w Polsce.

Podczas Kongresu w Wiedniu odbyło się uroczyste posiedzenie Międzynarodowej Akademii Historii Farmacji, zrzeszającej historyków farmacji – naukowców z całego świata. Do grona tego gremium zostały przyjęte 4 osoby z Polski: doc. dr hab. Iwona Arabas, doc. dr hab. Zbigniew Bela, dr Krzysztof Kmieć oraz dr Jan Majewski.

Dużym wyróżnieniem było mianowanie doc. dr hab. Anity Magowskiej wiceprezesem Międzynarodowej Akademii Historii Farmacji. Natomiast doc. dr hab. Iwona Arabas, jako jedyna z polskich uczestników Kongresu przewodniczyła samodzielnie jednej sesji referatowej, podczas której musiała w kilku językach zapowiadać prelegentów i podsumować dyskusję.

W ramach programu Kongresu w Wiedniu odbyło się też posiedzenie Międzynarodowego Towarzystwa Historii Farmacji, do którego należy Zespół Sekcji Historii Farmacji PTFarm. W zebraniu zarządu wzięła udział jako delegat z Polski, dr Jadwiga Brzezińska, sekretarz Zespołu Sekcji Historii Farmacji, która dostarcza sprawozdania roczne do periodyka tego stowarzyszenia.

XVIII Sympozjum Historii Farmacji w Ciechocinku

Organizatorem była Bydgoska Sekcja Historii Farmacji, a współorganizatorami Kujawsko-Pomorska Izba Aptekarska i Bydgoskie Muzeum Okręgowe. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był mgr Bartłomiej Wodyński, a sekretarzem mgr Wojciech Ślusarczyk. Tematem wiodącym było: Muzealnictwo Farmaceutyczne. Obrady toczyły się w Bydgoszczy i Ciechocinku. Wygłoszono 32 referaty, przedstawiono 5 posterów. Dużym przeżyciem było zwiedzanie Muzeum Farmacji Apteki „Pod Łabędziem” w Bydgoszczy, którego twórcą mgr Bartłomiej Wodyński został uhonorowany tytułem „hetmana polskich kolekcjonerów”. W ciągu 5 lat zebrał on 5 tys. eksponatów. Miłym akcentem sympozjum było zwiedzanie Torunia i Bydgoszczy.

Dalsze krajowe imprezy historyczne w 2009 r.

- 1) 9 X 2009 Poznań – wieczór wspomnień o prof. W.W. Głowackim, wybitnym historyku farmacji w 100 rocznicę jego urodzin.
- 2) 7 XII 2009 przegląd prac magisterskich z zakresu historii farmacji – Warszawa. Zaprezentowano 10 prac magisterskich z 6 ośrodków uniwersyteckich. Trzy zostały zakwalifikowane do druku i nagrodzone.
- 3) Odsłonięto w Warszawie tablicę pamiątkową poświęconą mgr farm. Julianowi Różyckiemu, fundatorowi gimnazjum, założycielowi bazaru Różyckiego, wielkiemu społecznikowi miasta Warszawy (21.04.2009).
- 4) Wycieczka historyków farmacji do Francji i krajów Beneluxu, w trakcie której zwiedzano muzea farmacji i słuchano wykładów historycznych (24.04 – 02.05.2009).
- 5) Muzeum Farmacji w Warszawie zorganizowało wystawę prac malarskich farmaceutki Ewy Piaskowskiej-Kudłacik na temat „Muzealia farmaceutyczne” (9.12.2009) oraz 2 sesje naukowe:
Etyka i prawo podstawą działalności zawodowej farmaceuty (3.04.2009).

Wygłoszono 4 referaty:

- 1) Iwona Arabas – *Problemy etyki farmaceutycznej. Historia i współczesność.*
- 2) Lidia Czyż – *Kodeks etyki aptekarza.*
- 3) Wojciech Giermaziak – *Prawo farmaceutyczne (1989–2008).*
- 4) Katarzyna Karkutt – *Działalność łódzkich aptek w latach 1918–1939.*

Posiedzenia naukowe Zespołu Sekcji Historii Farmacji

W 2009 odbyły się 4 zebrania naukowe: 1) 3.04.2009 w Warszawie, 2) 25.06.2009 w Ciechocinku, 3) 22.10.2009 w Warszawie, 4) 7.12.2009 w Warszawie. Na posiedzeniach tych wygłoszono następujące referaty:

- 1) Dr farm. Kazimierz Radecki – *Prowizor Leopold Skulski (1877–1940), prezydent miasta Łodzi (1917–1919), premier Rządu Odrodzonej Rzeczypospolitej (1919–1920) oraz twórca Polskiego Radia (1925).*
- 2) Dr Jan Majewski – *Odślonięcie tablicy pamiątkowej na Aptece „Pod Złotym Lwem” w Poznaniu w 90 rocznicę Powstania Wielkopolskiego i udziału w nim aptekarzy (28.12.2008).*
- 3) Mgr Jerzy Waliszewski – *Mgr Henryk Błądziński (1883–1960) aptekarz pionier ze Stargardu.*
- 4) Dr Jadwiga Brzezińska – *Prof. dr Karoly Zalai (1924–2009) wybitny węgierski historyk farmacji. Jego działalność w organizacjach międzynarodowych i przyjazne kontakty naukowe z Polską.*
- 5) Dr Andrzej Wróbel – *Mgr Alina Wawrzosek (1924–2008) farmaceutka-malarka, historyk farmacji. Jej wojenne losy na Węgrzech i działalność społeczna po powrocie do kraju.*
- 6) Prof. dr hab. Barbara Kuźnicka – *Oryginalność badań naukowych dr Anny Trojanowskiej.*
- 7) Dr Anna Trojanowska – *Wiedza o grzybach leczniczych w polskiej literaturze naukowej XIX w. (prezentacja książki).*
- 8) Dr Elżbieta Rutkowska – *Prezentacja książki pt. Polityka władz państwowych w Polsce wobec aptek i aptekarzy w latach 1944–1951.*
- 9) Mgr Piotr Chirek – *Apteka w Łabiszynie na tle rozwoju aptekarstwa na ziemi kujawsko-pomorskiej w XIX i XX w.*
- 10) Mgr Karol Fengler – *Ewolucja norm prawnych wykonywania zawodu aptekarza na ziemi kujawsko-pomorskiej w XIX i XX wieku.*
- 11) Mgr Joanna Łapa – *Udział kadry wielkopolskiej w tworzeniu wydziału farmaceutycznego Akademii Medycznej w Gdańsku.*
- 12) Mgr Marlena Radwańska – *Leki roślinne stosowane w leczeniu Fryderyka Chopina.*
- 13) Mgr Aleksandra Dymon – *Rośliny lecznicze o właściwościach włóknodajnych w papiernictwie.*
- 14) Mgr Magdalena Mroczek – *Aptekarstwo w Urzędowie.*
- 15) Mgr Karolina Piechówka – *Mgr farm. Stanisław Maszewski (1904–1940).*
- 16) Mgr Magdalena Ciborowska – *Polskie wodolecznictwo drugiej połowy XIX wieku na terenie Galicji w świetle czasopisma „Zdrojowiska” z 1872–1894 i 1898.*
- 17) Mgr Joanna Szczęsny – *Konfrontacja wiedzy farmakognostycznej XIX wieku ze stanem dzisiejszym na podstawie czasopisma „Pamiętnik Farmaceutyczny Krakowski” z lat 1834–1836.*
- 18) Mgr Oliwia Holdys – *Propagowanie zasad higieny w XIX wieku na podstawie czasopisma „Przyjaciel Zdrowia” z lat 1861–1863.*

Referaty wygłoszone na posiedzeniach terenowych Sekcji Historii Farmacji

w Łodzi:

- 1) 17.03.2009 – Dr Katarzyna Hanisz – *W dorzeczu Tybru, Nilu i Amazonki – o egzotycznych roślinach leczniczych w łódzkiej palmiarni.*
- 2) 21.04.2009 – Mgr Stanisław Mucha – *Aptekarz z „Niedźwiedziem” – mgr Karol Zawadzki.*
- 3) 20.10.2009 – Dr Katarzyna Hanisz – *Nie tylko święci Kosma i Damian, czyli pod czyją opiekę oddają się farmaceuci, lekarze i inni przedstawiciele zawodów medycznych.*
- 4) 15.12.2009 – Dr Marcin Możdżan – *Analiza programów nauczania studentów łódzkiego wydziału farmaceutycznego w latach 1945–2001.*

w Stargardzie:

- 1) 1.04.2009 – Jerzy Waliszewski – *Krem Nivea – śnieżnobiałe legendarny matuzalem.*
- 2) 2.11.2009 – Jerzy Waliszewski – *Działalność fizyka miejskiego Davida Herlitz (1557–1636) w Stargardzie.*

Inne spotkania

- 1) Zagadnienia etyczne promowane były przez historyków farmacji z okazji święta patronów farmacji św. Kosmy i Damiana (27.09). Uroczystości centralne odbyły się w Warszawie (organizator NIA), a spotkania regionalne w Poznaniu i Szczecinie (organizator Sekcja Historii Farmacji w Poznaniu i w Szczecinie).
- 2) Wieczory poetyckie farmaceutów: 2 zorganizowała Sekcja w Stargardzie, a 1 w Poznaniu.
- 3) Dwa spotkania multimedialne odbyły się w Stargardzie Szczecińskim: Publiczne sporządzanie teriaku według receptury aptekarskiej z XVI w. na festynie stargardzkim,

Opowieści aptekarza Melchiora Magnitzkiego z 1713 r. o dawnym Stargardzie – zwiedzanie zabytkowych obiektów miasta i gawędy współczesnego aptekarza, ubranego w szaty XVIII w. aptekarza.

Nominacje naukowe

27.09.2009 – Dr hab. Halina Lichocka z PAN Warszawa uzyskała tytuł prof. zw. (nominacja prezydencka)

29.05.2009 – stopień dr n. farm. otrzymał mgr Marcin Możdżan na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, asystent Zakładu Historii Medycyny i Farmacji, za pracę pt. *Wydział Farmaceutyczny Akademii Medycznej w Łodzi w latach 1958–2001.*

Zmarli

31.12.2009 – Doc. dr hab. Władysław Szczepański, prezes Zespołu Sekcji Historii Farmacji w latach 1990–2004, prezes honorowy Zespołu Sekcji Historii Farmacji.

Książki z zakresu historii farmacji wydane w 2009 r.

- 1) Elżbieta Rutkowska: *Polityka władz państwowych w Polsce wobec aptek i aptekarstwa w latach 1944–1951*. Warszawa 2009, 290 s., il.
- 2) Maciej Bilek: *Apteki i aptekarze południowej Małopolski do 1951 r.* Nowy Targ 2009, 412 s., il.
- 3) Anna Trojanowska: *Wiedza o grzybach leczniczych w polskiej literaturze naukowej XIX wieku*. Warszawa 2008, 456 s., il.
- 4) *Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne na Dolnym Śląsku 1948–2008*. Pod red. Olafa Gubynowicza, Aleksandra Kubisa i Barbary Figury. Wrocław 2008, 208 s., il.
- 5) Jan Majewski: *Apteka „Pod Orłem” w Pleszewie*. Łódź 2009.
- 6) Katarzyna Hanisz (współautor): *Polskie Towarzystwa Medyczne, specjalne i zawodowe oraz inne towarzystwa wspierające rozwój nauk medycznych. Forum Bibliotek Medycznych*. Warszawa 2009.
- 7) Ewa Gostomska: *Powstanie i rozwój Oddziału Analityki Medycznej na Wydziale Farmaceutycznym AM w Łodzi*. Warszawa 2009.
- 8) Ryszard Miazek: *Przeminęło z rodem*. Rzeszów 2005 (o Skulskim i in.).
- 9) Łukasz Kot: *Leopold Skulski, premier z Zamościa (1877–1939)*. Zamość 2007.

Można wyrazić nadzieję, że w następnych latach działalność Zespołu Sekcji Historii Farmacji Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego będzie równie owocna jak w 2009 r.

Jadwiga Brzezińska
Kołobrzeg

ODSZEDŁ WYBITNY HISTORYK FARMACJI – DOC. DR HAB. WŁADYSŁAW F.A. SZCZEPAŃSKI

W dniu 31 grudnia 2009 r. zmarł w Olsztynie doc. dr hab. Władysław Franciszek Andrzej Szczepański, wybitny historyk farmacji, wieloletni dyrektor Cefarmu Olsztyn, wieloletni prezes Oddziału Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego i Zespołu Sekcji Historii Farmacji¹. Jego wybitne zaangażowanie w działalność zawodową, społeczną i naukową, oraz niezwykle walory osobiste, sprawiają, że dzieło Jego życia znalazło szczególne miejsce w dziejach polskiej farmacji.